Daniel Nylund
Katso tuoreempia kirjoituksiani; Teoblogi

RAKAS VIHOLLINEN TOISEN POSKEN KÄÄNTÄMISESTÄ. 1

POSKETON JUTTU 2
STRIPPIÄ RAASTUVASSA 3
Alaston kunnia 5
VIRSTAAMINEN 6
Mitä hän sitten tarkoitti? 7
HULLU ANTELIAISUUS 8
PERVERSSIT SOVELLUTUKSET 10
PAHAN VASTUSTAMINEN 11
Ankara huumori 12
MAHDOTON RAKKAUS? 13
Vihaidentiteetti 14
Minustako täydellinen!? 15
Vihasymbioosi 16
Sovintoherätys? 16
Entä jos kuitenkin..? 17

Rakas Vihollinen

Toisen posken kääntämisestä.

Mitä teet kun sinua kohdellaan väärin, alentavasti epäoikeudenmukaisesti tai jopa väkivaltaisesti? Äkkiä ajateltuna tarjolla on kolme vaihtoehtoa: Antaudu taistele, tai pakene.
Taistelussa tulen helposti vastustamani pahan kaltaiseksi. Pakeneminen nakertaa itsekunnioitustani ja alistuminen rusentaa loputkin siitä.
Mitä neuvoksi?
Kristittyjen klassinen ohje näihin tilanteisiin on Jeesuksen opetus toisen posken kääntämisestä jne.
“ Teille on opetettu: ‘ Silmä silmästä, hammas hampaasta.’ Mutta minä sanon teille: älkää tehkö pahalle vastarintaa. Jos joku lyö sinua oikealle poskelle, käännä hänelle vasenkin. Jos joku yrittää oikeutta käymällä viedä sinulta paidan, anna hänelle viittasikin. Jos joku vaatii sinut mukaansa virstan matkalle, kulje hänen kanssaan kaksi. Anna sille, joka sinulta pyytää, äläkä käännä selkääsi sille, joka haluaa lainata sinulta.”
Voiko sen epäkäytännöllisempää neuvoa antaa miehensä hakkaamalle vaimolle?
Tämähän voisi olla suoraan masokistien käsikirjasta tai selkärangattomien nahjusten kymmenestä käskystä. Tällainen moraali sopisi liiankin hyvin syrjäytyneelle ja itsemurhahakuiselle miehelle, joka on jo ripustanut rukkaset naulaan ja odottaa vain viimeistä katastrofia, joka vapauttaisi hänet koko paskasta.
Mutta miten ihmeessä tämä sopii selkärankaisen kristillisyyden ohjenuoraksi? Pitääkö minun todellakin kantaa lisää raskauttavaa aineistoa työtoverille, joka kaikin keinoin yrittää savustaa minut ulos työpaikasta ollakseen itse paremmissa asemissa kun seuraava saneerausohjelma firmassa toteutetaan?
Onko minun siis todistettava uskovaisuuteni sillä, että en ikinä suutu tai puolusta itseäni, kun pomo heittää minusta halventavaa herjaa, puoliso teettää minulla kaikki kodin työt, sisarukset yrittävät jujuttaa minua perinnönjaossa, murkkuikäiset lapset vaativat viimeisiä

hilujani saadakseen perjantaikassillisen olutta? Pappi yrittää lohduttaa puhumalla kristillisestä rakkaudesta, joka kestää kaiken ja vielä uskovaisempi ystäväni vihjaisee ahdinkoni johtuvan siitä etten ole maksanut kymmenyksiäni "Herran työhön."
Näillä Jeesuksen sanoilla on rakennettu sellaista kristillistä nöyryysihannetta, joka kiltisti nielee vaikka minkälaisessa myrkyssä keitettyä pajunköyttä, kunhan ei vain sorru puolustamaan oikeuksiaan. Kunnon uskovaista saa lapsena, ystävänä, puolisona, työntekijänä, miehenä ja naisena polkea mihin maan rakoon tahansa, eikä hänen suustaan kuulu kuin vikisevä "kiitos kaikesta."
Kuinkahan monen henkinen selkäranka on näillä Jeesuksen sanoilla amputoitu nikama nikamalta, kunnes jäljelle on jäänyt hyvin tarpeeksi pyhittynyt mato, jota kuka tahansa voi vaivatta käyttää hyväkseen.
Kumma kyllä Jeesusta itseään on vaikea mieltää helposti narrattavaksi pellepyhimykseksi, läheisriippuvuutta potevaksi tekomarttyyriksi tai pasiiviseksi pelkuriksi, joka vain yrittää keksiä hurskaita syitä luimistelulleen. Joko hän on valinnut sanansa harvinaisen kömpelösti tai sitten me olemme ymmärtäneet hänen opetuksensa hieman väärin.

Posketon juttu

"Jos joku lyö sinua oikealle poskelle, käännä hänelle vasenkin.
Miten niin *oikealle* poskelle? Jos sinä tässä oikeakätisten valloittamassa maailmassa saat kuonoosi, nyrkki kaikkien geometristen lainalaisuuksien mukaan osuu sinun *vasemmalle* poskellesi. Eikö niin? Kuvittele tilannetta mielessäsi ja tunnista miltä puolelta hampaasi löystyvät.
Sitäpaitsi Jeesuksen aikaisessa yhteiskunnassa vasureita sorrettiin määräyksillä joiden mukaan vain likaiset tehtävät (kuten takapuolen pyyhkiminen) kuuluivat vasemmalle kädelle. **Qumranin** pyhien yhteisön käytössäännöissä oli määrätty kymmenen päivän katumaharjoitukset niille, jotka erehtyivät viittoilemaan vasemmalla kädellä.
Mutta takaisin oikeaan poskeen. Oikealle poskelle voi lyödä oikealla kädellä vain jos sen tekee kämmenselällä. Kuulostaako merkityksettömältä havainnolta? Tämä yksityiskohta muuttaa koko jutun olemusta. Jeesus puhui *nöyryyttävästä halventavasta ja alentavasta eleestä,* ei kunnon turpiin antamisesta.
Jokainen, joka on nähnyt elokuvia keskiaikaisista ritareista tai englantilaisista aristokraateista tietää, että ylempiarvoinen sivaltaa halpasäätyistä oikealla kämmenselällä huitaisten, jolloin läimäys osuu oikealle poskelle. Jos eleen haluaa tehdä vielä alentavammaksi, sivaltaja käyttää kädestä riisuttuja hanskoja sivallukseen, ettei alentuisi oikeasti koskemaan halveksimaansa ihmistä.
Sama ele tunnettiin Jeesuksen aikana.[1] Se oli herrojen tapa tehdä orjille selväksi että he ovat vain saastaisia koiria. Se oli miehen tapa kertoa vaimolle kuka määrää kaapin paikan ja isän tapa muistuttaa lapsiaan kuka on herra talossa. Tarkoitus ei ole tyrmätä, vaan halventaa. Tasa-arvoista ihmistä ei koskaan lyöty sillä tavalla. Sellaisesta oli määrätty

[1] Itse asiassa se oli tuttu jo Hammurabin aikana. Jos alempiarvoinen löi ylempiarvoista tällä tavalla hänelle määrättiin 60 raipaniskua. (The Ancient Near East. Ed.. James B. Pritchard. Princeton University Press, -69. s.161.)

huikeat sakot. Tavallisesta nyrkiniskusta sai paljon pienemmät sakot kuin halveksivasta eleestä.[2]Jeesus puhui siis yleisesti hyväksytystä "kommunikaatiotavasta" sosiaalisesti eriarvoisten ihmisten välillä. Jos vaimo, palvelija tai lapsi olisi vastannut tällaiseen "eleeseen" siitä olisi seurannut ankara rangaistus. Ainoa normaali tapa reagoida tällaiseen läimäytykseen oli nöyrä ja hiljainen alistuminen, oikeaan "ruotuun" vetäytyminen. Tällaistako asennetta Jeesus rohkaisi?
Sitaatti ei ole Jeesuksen puheesta sikariportaalle. Hän puhui ihmisille, jotka olivat tottuneet siihen, että sosiaalisen asemansa, sukupuolensa, rotunsa, ikänsä tai statuksensa puolesta hierarkiassa ylemmällä olevat muistuttivat heitä asemastaan lyömällä heitä oikean käden kämmenselällä oikealle poskelle. Hän puhui patriarkaalisen hierarkian uhreille jotka olivat tottuneet tällaiseen käytökseen. Miksi ihmeessä hän kehottaa kaikkein hakatuimpia kansalaisia kääntämään vasemmankin posken nöyryyttäjilleen? Kuvitelkaapa tilannetta: Isäntä sivaltaa palvelijaansa alentavasti. Palvelija ei kyyristele eikä vetäydy nurkkaan, vaan ojentautuu täyteen mittaansa, kääntää vasemman poskensa ja sanoo:
"Jos niin tekee mieli hakata, niin lyö tälle poskelle."
Hän kieltäytyy vastaanottamasta ensimmäisen sivalluksen sisältämän viestin alemmuudesta, ja haastaa nöyryyttäjänsä tasa-arvoiseen mittelyyn:
"Ensimmäisen lyöntisi sanoma ei mennyt perille. Jos sinulla on syytä lyödä, niin anna turpiin niinkuin samanarvoiselle annetaan. Sinun asemasi ei anna sinulle oikeutta kohdella minua halpa-arvoisempana ihmisenä."
Kuvittele herran hämmennystä. Hän ei voi toistaa alentavaa elettään toiselle poskelle vääntämättä itseään asentoon, jossa joutuisi melkein kumartamaan toiselle. Kunnon turpiinanto taas olisi toisen tunnustamista samanarvoiseksi. Vaikka hän määräisi alaiselleen kunnon raipparangaistuksen hävyttömästä käytöksestä, toisen posken kääntäminen on kuitenkin tehnyt tehtävänsä. *Hänen arvomaailmansa on tullut haastetuksi.* Ylempi sosiaalinen asema ei oikeuta häntä riistämään ihmisarvoa palvelijaltaan. Vaikka hän yrittäisikin, palvelija on eleellään kertonut, että alentava ele ei enää mene jakeluun. Kunnian ja häpeän yhteiskunnassa hän on menettänyt voimansa häpäistä alempiaan. Hän ei enää kykene nöyryytyksillä ylläpitämään illuusiota korkeammasta ihmisarvostaan. Hänellä ei enää ole valtaa riistää palvelijansa arvoa ihmisenä
Gandhi luultavasti ymmärsi Jeesuksen opetuksen aivan oikein kun hän sanoi:
Ensimmäinen väkivallattomuuden periaate on kieltäytyä osallistumasta tai aktiivisesti suostumasta mihinkään nöyryyttävään."[3]

Strippiä raastuvassa

" Jos joku yrittää oikeutta käymällä viedä sinulta paidan, anna hänelle viittasikin."
Toinen Jeesuksen antama esimerkki on otettu sen aikaisesta raastuvanoikeudesta. Tosin meidän on aika vaikea mieltää mistä on kysymys. On meilläkin hölmöjä oikeusriitoja käyty mutta enpä ole vielä lukenut Iltalehden lööppiä jossa kerrottaisiin että

[2] Walter Wink. Engaging the Powers. Fortress Press. -92. s. 176.
[3] Fighting With Gandhi. Harper & Row. San Fransisco, -84. s. 43.

“A perää oikeusteitse B:n paitaa.” Ei sellainenkaan otsikko paljon hämmästyttäisi – mutta kuitenkin.
Jeesuksen kuulijat tiesivät tarkalleen mistä oli kysymys. Kaikista köyhistä köyhimmät pystyivät antamaan lainan pantiksi ainoastaan lämpimimmät päällysvaatteensa, joita tässä kutsutaan paidaksi. Kyseessä oli köyhän ainoa tarpeeksi iso vaatekappale, joka suojeli yön kylmyydeltä. Sen pystyi levittämään huovaksi nukkumaan mennessä.
Jeesus otti esimerkikseen aikansa syrjäytyneen työttömän vailla työttömyyskorvausta ja toimeentulotukea. Hän oli antanut ainoan lämpimän vaatteensa pantiksi, jotta saisi lainattua rahaa edes ruokaan. Ruoka on syöty, mutta työtä ei ole löytynyt ja lainan antaja on oikeusteitse vaatimassa saataviaan takaisin.
Tilanne oli varsin yleinen Jeesuksen aikoina. Roomalaiset verottivat rikkaita juutalaisia rankasti rahoittaakseen jatkuvia sotiaan. Nämä yrittivät kompensoida menetyksiään antamalla panttilainoja maanviljelijöille. Pantiksi otettiin tietenkin maa. Monet suuret maatilat joutuivat näin rahanlainaajien omistukseen. Kun Galilealainen maanviljelijä oli jo menettänyt peltotilkkunsa kelpasi kunnon vaatekin pantiksi.
Juuri näille ylivelkaantuneille työttömille Jeesus puhui. Heitä yhdisti viha niitä parempiosaisia kohtaan, jotka yrittivät hyötyä heidän ahdingostaan viemällä heiltä jopa suojan yön kylmyydeltä vaikka Mooseksen laki selvästi kielsi moisen törkeyden:
“Jos lainaat rahaa jollekulle köyhälle,... älä ole kiskuri. Älä siis määrää korkoa hänen maksettavakseen. Jos otat pantiksi lähimmäisesi viitan, palauta se hänelle auringonlaskuun mennessä; onhan se hänen ainoa peitteensä, hänen ruumiinsa ainoa suoja. Mihin hän muuten voi kääriytyä nukkumaan mennessään? Kun hän huutaa minulta apua, minä kuulen häntä, - sillä minä olen laupias.[4]
“Jos lainaat toiselle panttia vastaan jotakin, älä mene hänen kotiinsa panttia hakemaan. Jää ulkopuolelle odottamaan, että se, jolle lainaat, voi itse käydä hakemassa pantin. Jos hän on varaton, et saa pitää hänen panttaamaansa viittaa hallussasi yli yön, vaan sinun on palautettava viitta auringonlaskun aikaan, että hän voi kääriytyä siihen yöksi. Ette saa viedä muukalaiselta ettekä orvolta hänen oikeuksiaan. Älkää ottako leskeltä vaatetta lainan pantiksi.[5]
Ne velkojat jotka pysyivät uskollisina lain kirjaimelle, mutta eivät sen hengelle nöyryyttivät ja painostivat velallisia hakemalla tämän päällysvaatteen illalla ja alusvaatteen aamulla.
Miksi Jeesus sitten haastaa heitä antamaan loputkin vaatteensa velkojalle? Täytyyhän Suomessakin ulosottomiehen jättää tietty minimaalinen toimeentuloturva velalliselle. Pitäisikö kristityn velallisen luovuttaa sekin perittäväksi? Viimeistenkin vaatteiden luovuttaminen velkojalle merkitsisi alastomaksi riisuutumista. Mitä ihmettä Jeesus oikein ajaa takaa? Voiko tällaista opetusta ottaa oikeasti tosissaan? Ainoa syy siihen että Jeesusta ei lynkattu siihen paikkaan oli luultavasti se, että kuulijat (toisin kuin me) ymmärsivät opetuksen jykevän ytimen.
Kuvittele tilannetta, jossa velallinen ilmestyy oikeuden eteen. Velkojalla on jo hänen päällysvaatteensa, jonka hän vaatii omakseen. Velallinen ei lähdekään kiistelemään siitä

[4] 2Moos. 22:24-26.
[5] 5Moos. 24:10-13,17

vaan riisuu loputkin vaatteensa ja ojentaa ne velkojalle. Siinä hän seisoo ilkosen alasti tuomarin ja koko valamiehistön edessä. Nolo velkoja seisoo kaksi rättiä käsissään tietämättä mitä nyt tehdä. Häpeän taakka on yhdellä dramaattisella eleellä siirretty velallisen harteilta velkojan kannettavaksi. Maailmankirjat ovat menneet pahasti sekaisin. Juridisesti velallisella ei ole mitään mahdollisuuksia voittaa juttua. Hän on kykenemätön maksamaan velkansa ja sillä siisti. Mutta hän on yksinkertaisella eleellä haastanut koko riistosysteemin oikeudellisuuden. Luopumalla lopuistakin vaatteistaan hän on riisunut köyhyyttä tuottavan riistosysteemin sen näennäislaillisuuden kaavusta ja paljastanut sen todellisen luonteen.
Siirräpä sama tilanne huviksesi suomalaiseen raastupaan. Ilkosilleen riisuutunut velallinen pitää loppupuheenvuoron:
"Tässä minä olen. Olette saaneet mitä haluatte. On minulla vielä kaksi munuaista. Toinen joutaisi vallan hyvin velanmaksuksi jos, joku sitä tarvitsee. Vai haluatteko ehkä maksani? Se on ihan terve, sillä minulla ei ole ollut varaa juoda edes viiniä ruuan kanssa. Entä keuhkot. Nekin kelpaavat, koska tupakkaan ei ole riittänyt rahaa. Jos kerta haluatte ryöstää minut niin tehkää se kunnolla. Viekää vaikka sydän siirtoelimeksi, mutta ihmisyyteni arvon riistäminen loppuu tähän."
Sen jälkeen hän kumartaa syvästi tuomarille pyllistäen samalla valamiehistölle (ja sama tietenkin toisinpäin) ja kävelee ulos pakkaseen. Todellisuudessa hän olisi jo tempun alkuvaiheessa viety putkaan oikeuden halventamisesta, joten se siitä esimerkistä. Taisi olla hieman ontuva. Mutta uskokaa tai älkää, juuri tällaisesta toiminnasta Jeesus puhui. Hänen aikanaan alastomuus ei ollut niin "luonnollinen" asia kuin meillä. Se oli rankka tabu. Kuitenkin alastomuuden häpeä lankesi enemmän sen *näkijälle* kuin alastomalle itselleen.[6] Velallisen totaalinen riisuutuminen olisi profetaalinen protesti koko köyhyyttä tuottavaa systeemiä vastaan. Sanottuaan sanottavansa hän kävelee ulos oikeussalista suoraan torille kaikkien tuttavien keskelle. Kaikki kyselevät mitä ihmetä on tapahtunut. Hän kertoo mitä on tehnyt ja selittää myös syynsä siihen. Muutkin velalliset innostuvat viemään viimeiset vaatteensa velkojilleen. Uhriensa uhmakkaan alastomuuden kautta velkojat, jotka aikaisemmin yrittivät esiintyä jopa hyväntekijöinä paljastuvat kaikessa ahneudessaan. Koko sosiaalinen systeemi tulee haastetuksi.

Alaston kunnia

Ei ole mitään takeita siitä, että systeemi tällaisen protestin kautta muuttuu miksikään. Koska protesti ei ollut väkivaltainen, taloudellisen vallan pitäjillä on ainakin *mahdollisuus* mennä itseensä ja tehdä mielenmuutos. Ehkä he eivät tee sitä. Voi olla, että velalliset nukkuvat seuraavat yönsä palellen. Mutta ainakin he ovat saaneet itsekunnioituksensa takaisin ja riistosysteemi on saanut pysyvän pistimen lihaansa. Velalliset ovat vaatteidensa myötä riisuutuneet häpeästään ja alempiarvoisuudestaan. He ovat lakanneet nöyristelemästä ja seisovat alastomina mutta ryhdikkäinä entisten nöyryyttäjiensä edessä.
Jeesus antaa käytännöllisen vihjeen siitä, millä tavalla voi uhmata valtoja ja voimia, jotka käyttävät heille kuulumatonta auktoriteettia väärin. Hän ei rohkaise väkivaltaiseen

[6] 1Moos. 9:20-27.

kapinaan, eikä kehota heitä vain tyytymään kohtaloonsa, vaan ehdottaa *itsekunnioitukseen pohjautuvaa suoraa toimintaa* tilanteessa, jossa heillä ei ollut jäljellä muuta kuin uhattu arvonsa Jumalan luomina ihmisinä. Hän ei hyväksy niitä "markkinavoimien" lainalaisuuksia, joiden alle kansa on nöyrästi alistunut, vaan haastaa kaikkein köyhimmät paljastamaan juridisesti suojatun taloudellisen vallankäytön pimeän puolen, soveltamalla sitä vapaaehtoisesti irvokkaaseen äärimmäisyyteen asti.
Alastomaksi riisuutuneena velallinen on myös kuoriutunut sosiaalisen luokkansa tuntomerkeistä. Ihmisen asema sosiaalisessa hierarkiassa kävi ilmi vaatetuksen kautta. Jokaisen tiesi yhdellä vilkaisulla vastaantulevan vieraan sosiaalisen statuksen – paitsi, jos hänellä ei ollut vaatteita.
Jeesuksen vertaus *laupiaasta Samarialaisesta*[7] kertoo tien poskesta löytyvästä alastomasta miehestä. Ohikulkijoilla ei ollut mitään tapaa tietää auttoivatko he kerjäläistä, koronkiskuria tai pappia. Oli vain ihminen ja hänet näkevien henkilöiden vaihteleva suhtautuminen hänen pelkäksi riisuttuun ihmisarvoonsa.
Alastomalla velallisella oli jäljellä vain luokittelematon ihmisarvonsa. Siitä hän piti kiinni. Hän haastoi kaikki katsomaan koko kirotun luokitussysteemin läpi nähdäkseen rahaakin suuremman perusarvon pelkässä ihmisyydessä. Tällaisen eleen edessä ihmisyyden häpäisijät joutuivat itse häpeään.

Virstaaminen

"Jos joku vaatii sinut mukaansa virstan matkalle, kulje hänen kanssaan kaksi."
Jeesuksen kolmas esimerkki oli myös kansalle tuttu. Rooman sotilailla oli lupa pyytää ketä tahansa valloitetun maan kansalaista kantamaan varusteitaan. Roomalaiset sotilaat käyttivät samoja valloittajien oikeuksiaan kun he pakottivat kyreneläisen Simonin kantamaan Jeesuksen ristiä.[8]
Sotilassääntöihin kuului kuitenkin pykälä, joka asetti selvän ylärajan tälle pakkotyölle. Roomalaiset olivat pystyttäneet virstanmerkkejä teidensä varsille jo yli kahdensadan vuoden ajan. Ne olivat kivipaasia, joihin oli kaiverrettu keisarivallan symboleja ja tekstejä, jotka muistuttivat tielläkulkijoita suuren Rooman haastamattomasta ylivallasta. Niiden takia kenellekään ei myöskään jäänyt epäselväksi missä kohtaa sotilaan varustukset oli lupa tiputtaa hänen itsensä (tai seuraavan uhrin) kannettaviksi.
Yksityinen kansalainen oli kuitenkin voimaton aseistettujen sotilaiden mielivaltaa vastaan, jotka eivät paljonkaan piitanneet näistä ylärajoista. Siksi kansalaiset yleensä juoksivat nopeasti piiloon, jos näkivät raskaasti varustetun jalkaväkijoukon lähestyvän tietä pitkin. Kokonaiset kylät saattoivat muuttua aivan autioiksi muutamassa minuutissa, roomalaisen jalkapartion lähestyessä.
Kaikki valloitetut kansat kokivat tämän pakkotyön muodon nöyryyttävänä. Jeesuksen kuulijoiden joukossa oli varmaan monia joille ajatuskin toisen virstan vapaaehtoisesta kulkemisesta kuulosti pöyristyttävältä. Viholliselle piti antaa vain sen verran kuin oli ehdottoman pakko henkensä varjelemiseksi, ei piiruakaan enemmän. Jos joku näkisi naapurinsa tarjoutuvan vapaaehtoisesti sotilaan varusteiden kantajaksi häntä pidettäisiin

[7] Luuk 10:30-37.
[8] Mark.15:21. Matt.27:32.

ruskeakielisenä kansansa petturina. Roomalaisten mielistelemiseen sortunut kyläläinen joutuisi varmasti vaikeuksiin oman yhteisönsä kanssa.
Mitä ihmeen pehmoilua Jeesus sitten mainostaa? Pitäisikö heidän hymyillä ja yrittää luoda terapeuttisia ystävyyssuhteita roomalaisten kanssa, voidakseen sitten julistaa kaverille evankeliumia, vai pitäisikö heidän ystävällisesti houkutella sotilas mutkan taakse pistääkseen veitsen tämän selkään? Jeesus ei koskaan ruokkinut kansan keskuudessa vallitsevaa katkeruutta. Sitä ei olisi tarvinnut paljonkaan provosoida ennen kuin se olisi muuttunut väkivallaksi.

Mitä hän sitten tarkoitti?

Niinkuin kahdessa edellisessäkin esimerkissä Jeesus yrittää osoittaa kuinka sorrettunakin on mahdollista pitää aloite itsellään ja toimia ihmisarvostaan käsin siitä huolimatta, että ulkoisia olosuhteita ei ainakaan toistaiseksi voinut muuttaa. Säännöt ovat keisarin määräämät, mutta jokaisen tapa suhtautua sääntöihin oli edelleen vapaa. Yleensä kukaan ei nähnyt muuta kuin kolme vaihtoehtoa: katkera alistuminen, aseellinen kapina tai pakoon luikkiminen. Jeesus ei rajoittunut näihin. Hän peräänkuulutti *vapaiden sydänten luovaa toimintaa, itsekunnioituksen hengessä ja väkivallasta pidättäytyen.*
Kuvittele tilannetta jossa roomalainen sotilas ensimmäisen virstan jälkeen vastahakoisesti pyytää kamppeensa takaisin. Tällä kertaa hän onkin saanut kantajaksi ihmisen, joka vasta edellisenä päivänä oli kuuntelemassa Jeesusta ja oivalsi hänen opetuksensa jujun.
“Älähän hosu solttuseni, minä kannan niitä ihan mielelläni vielä yhden mailin.”
Hämmentynyt sotilas ei osaa sanoa mitään, mutta jää miettimään:
“Mistähän tässä oikein on kysymys? Mitä on tekeillä? Tässä on varmaan joku juoni.”
Matka jatkuu. Sotilas katselee huolestuneena ympärilleen peläten väijytystä. Samalla hän tarkkailee vaivihkaa kantajaa, joka ei voi salata ovelaa hymyään. Ärsyttävää.
“Onko tämä jonkinlainen provokaatio? Pitääkö hän minua pilkkanaan? Vähätteleekö hän roomalaisen sotilaan voimia? Tuleeko hän jälkeenpäin valittamaan esimiehelleni väärinkäytöksestä? Joku ansa tässä täytyy olla…”
Sorrettu on ottanut aloitteen takaisin itselleen. Hän on tehnyt valinnan, jota mikään pakkovalta ei voi tuottaa eikä edes ennakoida. Mikään tämän sotilaan koulutuksessa ei ole valmistanut häntä tätä varten. Uhrien tyypilliset reaktiot ovat yleensä suorastaan tylsän helppoja ennustaa. Sotilaan henkinen yliote horjuu koska tämä ihminen ei enää näytäkään tyypilliseltä uhrilta. Hänessä on jotain raivostuttavan ylivertaista –vapaata.
Ensimmäistä kertaa elämässään sotilaan päähän pälkähtää kiusallinen ajatus:
“Tuohon tyyppiin verrattuna minä näytän orjalta – en hänen orjaltaan, mutta keisarin orjalta.”
Hän pyyhkii sen nopeasti mielestään, mutta päivä on jo auttamattomasti pilalla. Jos hän on aikaisemmin tuntenut tyydytystä ylivallastaan ja mielihyvää vapaudestaan komennella muita, niin tänään hän ei nauti siitä.
Seuraava virstanpylväs alkaa onneksi häämöttää.
“Vihdoinkin pääsen tuosta ärsyttävästä tyypistä eroon.”
Mutta kun kantaja ei ole huomaavinaankaan koko merkkiä keisarin urhoollisen palvelijan kypärä alkaa hehkua. Hän menettää tyystin itsehillintänsä ja alkaa hädissään kiskoa varusteitaan takaisin.

Tätä taakankantajaa hän ei hevillä tulisi unohtamaan. Illalla leiritulen äärellä joku muukin sotilas kertoi kokeneensa vastaavaa. Moni viinileili sai kuunnella pitkiä pohdintoja outojen palestiinalaisten kummallisesta käytöksestä. Ehkä joku jossain tajusi...
Satuin juuri tänä iltana katsomaan televisiosta 60-luvulla tehtyä elokuvaa *Lannistumaton Luke*.[9] Siinä **Paul Newman** näyttelee vankilakundia joka raataa työryhmän kanssa tietyömaalla. Komento on kova ja kaikki heiluttavat lapiota samassa tahdissa. Lain suomalla vallallaan hekumoivat vartijat ärjyvät jatkuvasti *"Lisää vauhtia!!!"*
Lannistumaton Luke taistelee hillitäkseen raivonsa. Jostain hän kuitenkin löytää toisen tavan käyttää adrenaliiniaan. Hetken innostuksesta Luke ottaa käskyt todesta ja alkaa paiskia työtä kuin riivattu. Vankitoverit pällistelevät aikansa, mutta ovat pian juonessa mukana. Koko ryhmä alkaa tehdä työtään sellaista vauhtia, että urakka on valmis kaksi tuntia etuajassa. Oli hauska katsoa hämmentyneiden vartijoiden ilmeitä ja aistia vankien kokemaa hetken voitonriemua. Minusta tuo episodi tavoittaa jotakin Jeesuksen opetuksen hengestä.
Jeesus ei sanellut mitään moraalista käytösmallia, jota seuraamalla voi kerätä itselleen ylimääräisiä hiluja taivaalliseen helmikruunuun. Ei tässä ole kysymys masokistisesta pyhyydestä tai hurskaista meriiteistä, joista taivaalliset sihteerit pitävät salaista kirjaa. Ei tässä välttämättä ole kysymys edes mistään *keinosta* jolla voidaan saada aikaan jotain roomalaisten sydämessä. Tuskin hän kuvitteli, että roomalaiset sen kummemmin menisivät itseensä tai muuttaisivat käytöstään vaikka tienvarret olisivat täynnä iloisesti odottavia vapaaehtoisia repunkantajia. Kysymys on alistettujen ihmisten *sisäisestä vapaudesta* ja heidän oman *ihmisarvonsa säilyttämisestä* silloinkin, kun kukaan muu ei sitä kunnioita.
Jeesus ei tarjoa mitään epäpoliittista eskapismia tai esoteerista hengellisyyttä, vaan vaikean arkirealiteetin keskellä toimivaa Jumalan lapsen väkivallatonta vapautta. Tietenkin tämäkin opetus on sovellettavissa häijyssä ja pahansuovassa hengessä.
Voin hyvin kuvitella vaimoa, joka pirullisessa kotitaistelussa kääntää miehelleen toisen poskeen ja sanoo: *"Iske tuohonkin,"* tai katkeroituneen kahden asunnon loukkuun jääneen velallisen, joka järjestää itsensä Iltalehden etusivulle riisuutumalla alasti Postipankin pääkonttorin portailla tai sihteerin, joka kyllästyneenä pomonsa jatkuvaan komenteluun latoo seuraavan turhan raportin myötä kottikärryllisen samaan aiheeseen liittyvää ylimääräistä paperia johtajan pöydälle.
Tietenkin Jeesuksen kuvaamaassa toiminnassa voi palaa aimo annos adrenaliiinia. Ei vihaisuus sinänsä tee toimintaa vääräksi, mutta kun sorrumme pahantahtoiseen kieroiluun olemme eksyneet kutsumuksestamme, vaikka käyttäytyisimme kuinka hurskaasti tahansa. Siksi Jeesus kytkee nämä esimerkkinsä vielä uskomattomampaan haasteeseen vihollisen rakastamisesta. Palaan siihen kohta.

Hullu anteliaisuus

Jeesus innostaa orjuuden sisäistäneitä ihmisiä ottamaan vapautensa takaisin väkivallattomalla tavalla. Ei tarvitse alistuneena ja katkerana jäädä odottamaan, että sosiaaliset rakenteet joskus muuttuvat, keisarivalta murtuu, velkoja kuolee, jne. He voivat

[9] Cool Hand Luke. USA -67. Ohjaus: Stuart Rosenberg.

aloittaa ihmisarvoisen elämän, omaksua itseään kunnioittavan asenteen ja alkaa käyttäytyä sen mukaisesti tässä ja nyt. Jumalan valtakunta voi tulla ihmisten realiteettien keskelle kuin hiiva joka vähitellen saa koko taikinan käymään.[10] Jeesus ei aloita aseellista vastarintaa, mutta rakentaa kyllä perustaa sosiaaliselle ja hengelliselle uudistukselle. Se saa poliittiset ulottuvuudet vasta, kun sen vaikutus on saavuttanut kriittisen pisteen, mikä tapahtuikin kun kristityt aikanaan alkoivat muuttaa Rooman valtakuntaa sen kautta, että heidän ruohonjuuritason vaikutuksensa oli ylittänyt kriittisen kynnyksen.
Vaikka hän puhui köyhille ja alistetuille, hän ei vapauttanut heitäkään anteliaisuuden haasteesta:
*"Anna sille, joka sinulta pyytää (kreikankielen sana **aitounti** ei tarkoita kerjäämistä), äläkä käännä selkääsi sille, joka haluaa lainata sinulta… Rakastakaa vihamiehiänne, tehkää hyvää ja lainatkaa, vaikka ette uskoisikaan saavanne takaisin."*[11]
Jeesus ei puhunut vain almujen antamisesta, vaan viiltävän radikaalista uudelleenasennoitumisesta rahaan.
Markkinatalouden hirmuvalta oli heidänkin kurjuutensa keskeisiä aiheuttajia. Vapautuakseen siitä sydänjuuriaan myöten heidän oli opittava sekä pyytämään että antamaan. Koska nämä kaksi olivat ilmeisimpiä tapoja uhmata mammonan valtaa. Ihminen, joka on vapaa pyytämään nöyryyttämättä itseään kerjäläiseksi, ja antamaan nöyryyttämättä toista hyväntekeväisyysobjektiksi tai edes kiitollisuudenvelkaiseksi, on ainakin omassa sydämessään rikkonut kaikkein suurimman esteen sosiaalisten uudistusten tieltä. Saman vihollisen kanssa taistelemme edelleenkin. Osaamme kyllä vaatia ja kiristää (ja lakkoilla, jos vaatimuksiimme ei suostuta), mutta itseä ja toista kunnioittavan pyytäminen ja antaminen on unohtumassa.
Minä olen asemassa, jossa vuosia olen joutunut harjoittelemaan pyytämistä alentamatta itseäni kerjäläiseksi tai manipuloijaksi. Se on tosi vaikeaa. Olen syyllistynyt molempiin. Melkein yhtä vaikeaa on olla piilottamatta antamiseen ainakin salaa säilytettävän annoksen ylemmyyttä. Olen tekemisissä samojen vaikeuksien kanssa myös kehitysavun puitteissa, työskennellessäni **World Visionin** kansainvälisessä hallituksessa. Joudumme jatkuvasti varomaan rahan antamiseen liittyvää piiloylemmyyttä ja ja siihen kytkeytyvää vallan kiusausta. Tavoitteemme on joka tilanteessa löytää aito yhteisvastuu yhdessä kaikkein köyhimpien kanssa. Mammona ei hallitse vain kaupankäyntiä. Suuret lahjoittajat ja hyväntekijätkin voivat huomaamattaan rakastua rahan tarjoamaan valtaan.
Jeesus ei yrittänyt rakentaa utopiaa. Hän puhui reaalihengellisyydestä, jolle kuka tahansa voi antaa oman yksilöllisen muotonsa minkälaisten realiteettien keskellä tahansa. Alkuseurakunta lähtikin soveltamaan tätä hengellisyyttä taloudellisella tasolla.[12] Jerusalemin seurakunta jakoi ilmeisesti kaiken omaisuutensa keskenään, mutta he tekivät luultavasti sen erehdyksen, että välittömän maailmanlopun odotuksessa myös *realisoivat* koko omaisuutensa ja elivät siitä niin kauan kuin sitä riitti. Myöhemmin he olivat nimittäin jatkuvan avun tarpeessa ja Paavali näki paljon vaivaa kerätäkseen ei-juutalaisilta seurakunnilta rahaa heille. Kaiken jakaminen ei siis ollut mikään maaginen

[10] Matt.13:33. Luuk. 13:20-21.
[11] Luuk. 6:35.
[12] Apt. 2:43-47; 4:32 - 5:11; 6:1.

väline rikkauteen ja hyvinvointiin. Ylenpalttiset antajat joutuivat seuraavaksi harjoittelemaan pyytämistä.
Joka tapauksessa Jeesuksen julistama hengellisyys on alusta lähtien testattu ja sovellettu kaikkein arkisimmalla tasolla, eli suhteessa rahaan.

Perverssit sovellutukset

Mistään siihenastisesta uskonnosta tai eettisestä opetuksesta ei voi löytää sentapaisia haasteita, joita Jeesus näissä muutamissa lauseissa tarjoaa tavalliselle kansalle. Yllättävyydessään, humoristisuudessaan ja yksinkertaisessa radikaalisuudessaan ne ovat niin mullistavia, että niiden ydinsanoman mieltämiseen on mennyt monta vuosisataa. Matkan varrella näistä sanoista on väännetty monia irvokkaita ja raiskaavia muotoja. Kuinka moni hengellisen vallan väärinkäyttäjä onkaan tarjonnut näitä sanoja, lisätaakaksi jo ennestään kaltoin kohdeltujen harteille. Edelleen kuulen traagisia tarinoita ihmisiltä, joille papit ja saarnaajat tarjoavat alistunutta toisen poskeen kääntämistä, antautunutta viimeistenkin vaatteiden riisumista ja kaiken kestävää ylimääräisen virstan kulkemista, tapana suorastaan kerjätä itselleen ylimääräisiä nöyryytyksiä. He eivät ole alkuunkaan tajunneet Jeesuksen opetuksen ydinvoimaista henkeä. Mitä pyhää siinä on, että murskattu ihminen rukoilee alistajaansa panemaan hänet vielä lihamyllyyn?
Kuinka moni perhessä pahoinpidelty kunnon uskovainen onkaan vikisten kääntänyt toisenkin poskensa hakattavaksi Jeesuksen nimessä? Kuinka moni kristitty onkaan törkeiden epäoikeudenmukaisuuksien edessä tarjonnut viimeisenkin omaisuutensa tai ihmisarvonsa rippeet hyväksikäytettäväksi? Kuinka monen pitää vielä tulevaisuudessakin seurata tätä tulkintaa ja harjoittaa hengellisyyttään rohkaisemalla passiivisuudellaan, mitään ja ketään kunnioittamatonta vallan käyttöä?
Jos ymmärtäisimme oikein Jeesuksen opetuksen, rohkaisisimme näitä ihmisiä ottamaan aloitteen omiin käsiinsä, pakottamaan pahoinpitelijöitään tunnustamaan ihmisarvonsa ja paljastamaan hyväksikäyttäjien häpeän ja katkaisemaan nöyryytyksen kehän lopettamalla siihen alistumisen. Alistetut ihmiset tuntevat usein itsensä syyllisiksi itse kohtaamaansa vääryyteen. Joskus he ovatkin osasyyllisiä – pelkän hiljaisen alistumisensa kautta. Mutta suuri osa syyllisyyden taakasta lankeaa niiden hengellisten auktoriteettien harteille, jotka käyttävät Jeesuksen sanoja pahuuden kierteen ylläpitämiseksi hengellisyyden nimissä. Joskus rakkaudellisin asia mitä raiskattu lapsi tai pahoinpidelty vaimo voi tehdä, on saattaa väärintekijä lailliseen vastuuseen. Siitä on huumori kaukana, mutta Jeesuksen tarkoittama pahan vastustaminen lähellä. Se ei vain vapauta uhria alennustilastaan, vaan antaa myös mahdollisuuden rikolliselle mennä itseensä. Ehkä on olemassa parempia keinoja, mutta ne eivät ainakaan löydy kärsivällisestä väkivaltaan alistumisen muodoista, vaikka niitä kuinka markkinoitaisiin kristillisinä vaihtoehtoina.
Olen taistellut tämän kysymyksen kanssa kaikkien lasteni kohdalla. Jokainen heistä (paitsi Jemina, joka on vasta vuoden) on joutunut koulussa tai vapaa-aikana kohtaamaan verbaalista tai fyysistä väkivaltaa. Sen muodot ovat joskus niin mielivaltaisia ja sattumanvaraisia, että on vaikea löytää niiden takaa mitään “systeemiä” paljastettavaksi. Olen nähnyt kuinka paljon se sattuu ja olen tuntenut suurta avuttomuutta yrittäessäni keksiä väkivallattomia, mutta samalla itseään kunnioittavia tapoja vastustaa niitä. Viime

vuosien vakavimmat moraaliset taistelut olen oikeastaan käynyt lasteni kokemusten kautta. Heidän yksityisyytensä varjelemisen takia en kerro tarkempia esimerkkejä.
Tarkemmin ajatellen olen ehkä sittenkin kuluttanut enemmän energiaa yrittääkseni löytää Kristuksen hengen mukaisia tapoja kohdata itseeni kohdistunutta väkivaltaa. Olen vienyt yhden pahoinpitelyn oikeuteen (vaatimatta kuitenkaan vahingonkorvausta) ja olen miettinyt pääni puhki miten olisin kostamatta niille jotka ovat syystä tai syyttä pahantahtoisesti parjanneet minua. Nöyrän alistumisen aika alkaa olla ohi, mutta samalla mitalla maksamisen kiusaus on vielä tavattoman suuri. Jeesuksen tarjoama kolmas tie ei ole helppo kuljettavaksi.

Pahan vastustaminen

Jeesus aloitti koko tämän hurjan esimerkkisarjansa näillä uskomattomilla sanoilla.
"Mutta minä sanon teille: Älkää tehkö pahalle vastarintaa."
Eikö sinun mielessäsi joku särähdä kun kuulet ne? Jos edellä esitetty tulkinta Jeesuksen antamista esimerkeistä on lähestulkoonkaan oikea, ne ovat nimenomaan esimerkkejä pahan väkivallattomasta *vastustamisesta.* Jos emme todellakaan saa vastustaa pahaa niin eikö silloin vaihtoehdoksi jää pelkkä passiivinen alistuminen? Monet ovat kyllä antaneet ymmärtää, että Jeesuksen antamat esimerkit kuvaavat juuri nöyrää protestoimatonta alistumista, eikä pahan luovaa ja väkivallatonta uhmaamista. Voiko pahalle alistuminen todella olla Jumalan tahdon mukaista, niin kuin monet kristitytkin väittävät?
Walter Wink, jonka kirjasta olen lainannut osan tämän artikkelin ajatuksista, on sitä mieltä että *"älkää vastustako pahaa"* on kieliopillisesti perusteltu, mutta kokonaisuuden kannalta huonosti valittu käännös.[13] Onko alkulause Matteuksen oma lisäys vai onko se käännetty väärin?
Luultavasti ei kumpaakaan. Mitä ei kuitenkaan ole otettu huomioon on *anthistemi* - sanan *sotilaallinen* painoarvo.[14] Arkikielessä sillä kuvattiin melkein *poikkeuksetta väkivaltaista sotilaallista vastustamista.* Jeesus käyttää tätä sanaa historiallisessa tilanteessa, jossa ainakin useimmat ymmärsivät sen varoituksena *olla tarttumatta aseisiin ja turvautumatta väkivaltaan*. Koko asiayhteyden logiikka puhuu saman tulkinnan puolesta. Toisin sanoin*:*
"Älkää alistuko passiivisesti pahan edessä, mutta älkää myöskään antako pahan sanella tapaanne vastustaa sitä. On olemassa kolmas tie. Minä annan teille muutaman esimerkin siitä."
Jeesus ei markkinoinut passiivista toimettomuutta eikä selkäytimestä nousevaa väkivaltaista vastareaktiota, vaan Hengen inspiroimaa aktiivisuutta, joka ei turvaudu väkivaltaan. Hän tarjosi kolmatta tietä, joka vapautti sekä alistetun orjuudesta että antoi mahdollisuuden alistajalle sanoutua irti synnistään.
Jeesuksen opetus väkivallattomasta pahan vastustamisesta voisi tiivistää seuraavasti:

---

[13] Wink. s. 184.
[14] Paavali esimerkiksi käyttää sitä puhuessaan symbolisesta sotavarustuksesta *"Ottakaa siis yllenne Jumalan taisteluvarustus, niin että kykenette pahan päivän tullen tekemään vastarintaa (anthistemi) ja selviytymään taistelusta pystyssä pysyen."* (Ef. 6:13.) Josefuksen kirjoituksissa sana esiintyy 17 kertaa, joista 15 kertaa sotilallisessa yhteydessä.

“Ottakaa moraalinen aloite omiin käsiinne. Löytäkää väkivallaton tapa uhmata pahaa. Pitäkää kiinni ihmisarvostanne. Milloin vain mahdollista käyttäkää huumoria väkivaltaisen systeemin paljastamiseksi tai ainakin hämmentämiseksi. Rikkokaa nöyryytysten noidankehä. Älkää alistuko altavastaajan rooliin. Pitäkää puolenne tavalla, joka antaa vastustajalle mahdollisuuden mennä itseensä. Pakottakaa valinnoillanne vihollisen näkemään teidät uudessa valossa. Tehkää aloitteita, jotka pakottavat alistajat tekemään valintoja joihin he eivät ole valmistautuneet. Älkää antako vastustajan väkivallan tuottaa ennustettavia seurauksia. Älkää kuvitelko, että väkivallaton pahan vastustaminen on mahdollista ilman kärsimystä. Olkaa valmiita kärsimään epäoikeudenmukaisen lain rikkomisesta seuraava rangaistus, mutta älkää ikinä enää nielkö sisäänne sen arvoja.”

Gandhi ei koskaan hyväksynyt väkivallattomaan armeijaansa ihmisiä, jotka eivät olleet valmiita taistelemaan Intian itsenäisyydestä asein. Väkivallaton pahan vastustaminen ei ole pelkureita varten, eikä niitä varten, jotka eivät ole edes tunnistaneet itsessään kiusauksen väkivaltaan. Jeesuksen tarjoaman kolmannen tien seuraajien on ensin omittava väkivaltaisuutensa voidakseen luopua siitä. Se on tunnistettava ja tunnustettava ennen kuin sen voi jättää korkeamman vaihtoehdon tähden.

Olen jutellut muutaman suomalaisen rauhanaktivistin kanssa jotka ovat vammautuneet kolleegojensa henkisestä väkivallasta. On vaarallista tehdä rauhantyötä ihmisten kanssa, jotka eivät nöyrästi ole tunnustaneet omaa taipumustaan väkivaltaisuuteen. He yrittävät vain peittää sen pinnallisen rauhasta paasaamisen alle. Torjuttu väkivalta tihkuu myrkkynä kauniiden sanojen välistä, ja kanavoituu aktivistien keskinäisiksi taisteluiksi ja kilpailuksi eri rauhanjärjestöjen välillä.

Taivaallisemmillakin rauhanliikkeillä on ihan sama ongelma. Juttelin erään teologin kanssa, joka vasta keski-iässä meni seurakuntaan töihin. Hän sanoi:

“Vasta sen jälkeen aloin uskoa Saatanan olemassaoloon.”

Jeesuksen ehdottama tapa vastustaa pahaa vaatii erityistä rohkeutta kohdata vaikeita totuuksia sekä itsessään että toisissa.

Ankara huumori

“Älkää vastatko pahaan pahalla älkääkä herjaukseen herjauksella, vaan päinvastoin siunatkaa.”[15]

Jeesuksen antamat esimerkit ovat tarinoita luovasta rakkaudesta, eivät sääntöjä rakkauden kopioimiseksi. Jos kaikki velalliset olisivat alkaneet riisuutua oikeussalissa, olisi tietenkin laadittu ylimääräinen laki, joka määrää ankaran rangaistuksen alastomuudesta oikeussalissa. Roomalaiset olisivat määränneet raipparangaistuksia ylimääräisen virstan kantajille jne. Esimerkit luovuudesta menevät useimmiten pilalle kun niitä yrittää kopioida. Ei luovuus ole kopiointia, se on vapaan ja rohkeasti rakastavan sydämen spontaania toimintaa. Lakihenkinen kopioiminen on kaikkein kuollettavin tapa pilata Jeesuksen opetuksen ydinsanoma.

Joka on oikeassa hengessä omaksunut Jeesuksen opetuksen, löytää jatkuvasti muuttuvissa tilanteissa uusia tapoja nousta pahaa vastaan ilman väkivaltaa ja häijyyttä. Joskus

[15] 1Piet.3:9

huumori ja tilannekomiikka tarjoaa yllättäviä mahdollisuuksia rikkoa nöyryytysten noidankehä ja asettaa epäoikeudenmukaiset systeemit ja auktoriteetit aseistariisuvan koomiseen valoon – paljastaa ettei keisarillakaan ole vaatteita.
Vallan hurmiosta vapautuneet vallattomat ihmiset ovatkin jostain erityisen luovia humoristeja. Näyttää siltä että valta ja puhdas huumori asuvat aina eri leirissä. Maailman hauskin asia on sorrettujen puolella. Parhaat humoristit ovat jo oppineet luottamaan ihmisarvoonsa. Sorretun huumori voi olla tuimaa ja säälimäröntä, mutta silti se vallan väärinkäyttäjälle tilaa mennä itseensä ja avautua asioiden uudelleen arvioinnille.
Etelä-Afrikan rotusorron vastustajat tuntevat lukuisia pieniä tarinoita väkivallattomasta tavasta haastaa koko systeemi.
Piispa **Desmond Tutu** oli ohittamassa rakennustyömaata kaupungilla. Sen viereen oli rakennettu tilapäinen katettu jalkakäytävä, jota mahtui kulkemaan vain yksi kerrallaan. Hän joutui vastatusten ison valkoisen miehen kanssa, joka jo kaukaa huusi:
“Minä en anna tilaa gorilloille.”
Desmond Tutu peräytyi ystävällisesti, kumarsi syvään ja sanoi:
“Mutta minäpä annan.”
Toinen esimerkki kertoo mustasta naisesta joka käveli lastensa kanssa kadulla kun vastaantuleva valkoinen mies yllättäen sylkäisi häntä kasvoihin. Äkkiä hän järjesti kolme lastaan riviin miehen eteen ja sanoi:
“Kiitos paljon. Antaisitteko vielä lapsillenikin?”
Ennen **Kiinan** opiskelijalevottomuuksia muutama vuosi sitten opiskelijoita kiellettiin kantamasta hallituksen vastaisia julisteita. Uhkarohkean kekseliäät opiskelijat tekivät uudet julisteet, joissa julistettiin*:*
“Tukea diktatuurille.”
“Kannattakaa kuolemanrangaistuksia, ”
“Juhlikaa inflaatiota.”
“Älkää äänestäkö uusia ehdokkaita.”
He pysyivät lain kirjaimen puitteissa ja tekivät sen samalla naurunalaiseksi.
Puolan Solidaarisuusliike järjesti aikanaan mielenosoituksen, jossa joulupukeiksi pukeutuneet satamatyöntekijät jakoivat naisille ilmaiseksi kuukautissiteitä. Siinä ei ollut mitään laitonta, mutta jokainen tajusi sen protestiksi hallintoa vastaan, joka oli jättänyt tavallisen kansan puutteeseen. Kun joulupukit vangittiin, poliisilaitokselle ryntäsi suuri joukko uusia joulupukkeja ja vaativat vankien vaihtoa sillä perusteella, että
*“Nuo tuolla sisällä eivät ole **oikeita** joulupukkeja. Me olemme oikeita. Jos joulupukit pitää vangita, meidän pitää päästä putkaan.”*
Hämmentyneet poliisit ajoivat lopulta kaikki joulupukit takaisin koteihinsa.
Jeesuksen tapa vastustaa vallan väärinkäyttäjiä riistää heiltä sen vallan, jonka *me* olemme alistumisellamme heille antaneet.
Se ei ole ristiriitojen välttelemistä, vaan niiden aktiivista etsimistä ja vapaaehtoista astumista olennaisen ristiriidan ytimeen.

Mahdoton rakkaus?

“Mutta minä sanon teille: rakastakaa vihamiehiänne ja rukoilkaa vainoojienne puolesta, jotta olisitte taivaallisen Isänne lapsia. Hän antaa aurinkonsa nousta niin hyville kuin

pahoille ja lähettää sateen niin hurskaille kuin jumalattomille. Jos te rakastatte niitä, jotka rakastavat teitä, minkä palkan te siitä ansaitsette? Eivätkö publikaanitkin tee niin? Jos te tervehditte vain ystäviänne, mitä erinomaista siinä on? Eivätkö pakanatkin tee niin? Olkaa siis täydellisiä, niin kuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen." [16]
"Siunatkaa niitä, jotka teitä kiroavat, rukoilkaa niiden puolesta, jotka parjaavat teitä." [17]
Käsi sydämelle: Kuka ihan oikeasti on seurannut näitä kehotuksia? Milloin viimeksi olet rukoillut vainoojasi ja parjaajasi puolesta?
Nämä kauniit sanat on helppo ohittaa Raamatun kaikkein mahdottomimpina haasteina. Vihollisen rakastamaminen on kaikessa kohtuuttomuudessaan varmaan maailman ylivoimaisesti vaikein moraalinen haaste.
Ei tarvitse edes kuvitella itseään esimerkiksi **Bosniaan**, jossa harva se päivä löydetään uusi joukkohauta. Siellä jokaisella on hyvin perusteltuja katkeruuden aiheita. Melkein jokaisessa koulussa, työyhteisössä tai suvussa löytyy varmaan joku, jota kohtaan on ihan mahdotonta tuntea mitään positiivista. Jotkut loukkaukset ja petokset kirvelevät niin akuutisti, että pelkkä tietyn nimen mainitseminen saa veren kiehumaan.
"Tietäisit vain minkälainen hän on? Häntä on ihan mahdotonta rakastaa."
Niinpä. Eiköhän jokainen meistä tunne tällaisia ihmisiä. Mitä tolkkua on edes yrittää rakastaa heitä, kun oman puolison ja lastensa rakastamisessa on jo ihan tarpeeksi tekemistä.
Kaikessa kohtuuttomuudessaan Jeesuksen haaste osuu kuitenkin koko yksityisen ja yhteisen elämämme ytimeen. Jos emme tavoita jotain tästä mahdottomuudesta olemme hukassa – sekä yksilöinä että ihmiskuntana.

Vihaidentiteetti

Vihaaminen on kummallinen voima. Se ei vapauta vihan kohteesta vaan sitoo siihen kiinni. Vihaamisessa on imua. Vihani kohde imeytyy sisikuntaani kuin viina juoppoon. Ikäänkuin olisi olemassa joku vastustamaton hengen maailman luonnonlaki, joka väistämättä muuttaa minut yhä enemmän vihaamani kohteen kaltaiseksi.
Aste asteelta menetän itseohjautuvuuteni ja annan viholliseni hallita elämääni. Sisäisen maailman painovoiman keskipiste siirtyy minusta häneen ja kaikki tunteeni, asenteeni ja käytökseni alkavat ohjautua sen kautta mitä *hän* tekee.
Alan muistuttaa alkoholistia, joka vielä kuvittelee voivansa hallita juomistaan. Mitä enemmän hän vihassa vastustaa alkoholia, sitä enemmän se hallitsee hänen elämäänsä, kunnes tulee siihen pisteeseen, että on pystynyt lopettamaan juomisen jo 36 kertaa – yhden viikon aikana.
Joka työpäivän alussa yrität tolkuttaa itsellesi, että et välitä siitä mitä tyrannisoiva pomo sanoo ja mitä enemmän yrität olla välittämättä sitä enemmän hän on mielessäsi. Hän seuraa sinua jopa sänkyyn, jossa kelaat päivän aikana kokemiasi vääryyksiä ja suunnittelet etukäteen huomispäivän yhteenoton repliikkejä. Vähitellen suhtautumistapasi alkavat yhä enemmän muistuttaa juuri niitä, joita hänessä eniten vihaat.

---

[16] Matt.5:44-48.
[17] Luuk.6:28.

Monessa sairaudessa suurimman vahingon aiheuttaa ruumiin oman puolustusmekanismin ylireagointi. Eikö vihaaminen useimmiten ole juuri sitä – ylikuumentunut itsepuolustusreaktio. Jos se jää päälle, viha tekee sinulle paljon enemmän pahaa kuin vihollinen koskaan on tehnyt tai edes yrittänyt tehdä.
Lopulta määrittelen itseni kokonaan sen kautta mitä tai ketä vihaan. Vihollisesta tulee keskeinen osa identiteettiäni. Miellän itseni kaikin tavoin erilaiseksi kuin hän, ja yritän löytää identiteettini määrittelemällä itseni viholliseni vastakohdaksi. Jotkut ovat niin tottuneet tähän etteivät osaa enää elää ilman vihollisia. Vihollisten kautta he tuntevat olevansa jotakin – vihollisen kuviteltu vastakohta.
"Vastustan pahaa, siispä minun täytyy olla hyvä."

Minustako täydellinen!?

"Olkaa siis täydellisiä, niin kuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen."
Jos vihollisen rakastaminen on täydellisyyttä, ja jokainen tietää ettei voi olla täydellinen, niin vihollisen rakastamisen voi kuitata saman mahdottomuuden alle. Mikä helpotus. Ehkä ei sittenkään. Hepreassa tai arameassa ei edes ollut sellaista sanaa kuin täydellisyys. Kreikan kielen sana *teleios* kuvaa yleensä *esteettistä* täydellisyyttä, ehjää kokonaisuutta. Kreikkalaisillekin puhe ihmisen *moraalisesta* täydellisyydestä olisi tulkittu vain suuruudenhulluudeksi. Matteus on ilmeisesti etsinyt vastinetta heprean *tamim*ille, joka tarkoittaa *kokonaista, ehjää ja kaikki sisällään pitävää* (esim. *"Olkaa koko sydämestänne uskolliset Herralle, Jumalallenne."*[18])
Emme siis vapaudukaan koukusta. Jeesus ei haastanut meitä olemaan moraalisesti täydellisiä, vaan ihmisinä *kokonaisia* ja *kaikki sisäämme sulkevia* rakastaen niitäkin, jotka vähiten sitä ansaitsevat. Meidän tulee antaa aurinkomme paistaa yhtä valikoimattomasti kuin Jumala.
Mutta eikö tämäkin mene samaan mahdottomuuden sarjaan moraalisen täydellisyyden kanssa? Kyllä ja ei. Täydellisyyden hattu on kuitenkin käännetty nurinpäin:
Jeesus haastaa meidät luopumaan kaikista täydellisyysvaatimuksista ja olemaan *kokonaisia* sulkemalla rakkautemme piiriin nimenomaan kaikkein epätäydellisimmät ja mielestämme vajavaisimmat tai jopa pahimmat ihmiset, koska juuri niin Jumala tekee. On helppo rakastaa mielestämme täydellisiä ihmisiä, mutta juuri siitä täydellisyysihanteesta Jeesus pyytää meitä luopumaan. Tilalle hän tarjoaa kaiken syliinsä sulkevaa kokonaisuusihannetta.
Mutta ei haaste tämän tulkinnan kauta tule käytännössä yhtään sen helpommaksi. Seisomme edelleen mahdottomuuden edessä, jossa voimme vain heittäytyä Jumalan ihmeitä tuottavan armon varaan. Tietenkin Jeesuksen visio tulee toteutumaan kauttamme vain vajaasti. Tottakai me tulemme aina rajaamaan rakkautemme liian pieniin rajoihin. Mutta jos emme aina ja jatkuvasti suostu seisomaan tämän rajoja ylittävän haasteen ja mahdollisen ihmeen edessä, jäämme paljon köyhemmiksi kuin meidän tarvitsisi jäädä.

[18] 5Moos.18:13.

Vihasymbioosi

Jos yritämme muuttaa tämän haasteen täydellisyysvaatimukseksi, olemme kättelyssä ansassa.
Alamme salata itseltämme moraaliset vajeemme ja näemme ne vain lähimmäisissämme. Sitoudumme sisäiseen systeemiin. joka johdonmukaisesti estää meitä rakastamasta vihollisiamme, koska täydellisyystavoittelijoina *tarvitsemme* ihmisiä joita voi katsoa alaspäin. Täydellisyysihanteeseen pyrkivä on *salaisesti riippuvainen vihollisistaan*. Hän ei selviä ilman itseään huonompia ihmisiä. Hän on piilosymbioottisessa suhteessa vihollisiinsa.
Mutta jos vaihdamme täydellisyysihanteen ehjäksi ja kokonaiseksi tulemisen ihanteeksi voimme *tietoisesti* myöntää tarvitsevamme vihollisiamme. Kokonaisuuihanne sulkee armolliseen syliinsä kaiken vajavuuden.
Jos kaiken armollinen *kohtaaminen* on tavoitteemme, jokainen vihollinen auttaa meitä tunnistamaan *itsessämme* ulottuvuuksia, joita emme vielä ole uskaltaneet armollisesti kohdata. Hyvät ystävät tekevät harvoin samaa palvelusta. He ovat hyviä ystäviä juuri siksi että suostuvat ohittamaan huonot puolemme. Vihollinen ei tee sitä koskaan. Siksi *pahimmat vihollisemme voivat viedä meitä lähemmäksi Jumalaa kuin parhaat ystävämme*. Vain heidän kauttaan löydämme ne ulottuvuudet itsestämme, jotka ovat eniten jumalallisen armon ja anteeksiannon tarpeessa. Meillä ei ole mitään muuta niin tehokasta tapaa päästä käsiksi oman persoonamme torjuttuihin osiin kuin ulkoisen vihollisemme kohtaaminen.
Onhan se vähän nöyryyttävää, että olemme riippuvaisia vihaamistamme ihmisistä tullaksemme itse ehjiksi. Mutta niin se vain on. Meistä ei koskaan tule ihmisinä kokonaisia, jos emme suostu kohtaamaan vihollisiamme, katsomaan mitä heissä on tuttua ja sulkemaan itsemme yhdessä heidän kanssaan Jumalan armon haltuun. Meillä on mahdollisuus sekä osallistua vihollisemme elämänmuutokseen että antaa hänen osallistua omaan eheytymiseemme.

Sovintoherätys?

Olen lyhyen elämäni aikana nähnyt sen verran monta uutta herätystä ja hengen elämän uutta aaltoa, että en enää innostu ihan mistä tahansa. Nauruherätykselläkin on jo omat vihollisensa ja ihmiset jakautuvat taistelemaan puolesta ja vastaan ennustettavan vanhan kaavan mukaan. En tunne tarvetta yhtyä sotaan. Olen iloinen siitä ilmeisen hyvästä mitä olen kuullut ja surullinen (melkein kyllästyneen surullinen) vastaavista lieveilmiöistä. Mutta jos joskus tulee herätys, joka ottaa keskeiseksi sanomakseen vastustajiensa ja vihollistensa rakastamisen, anteeksipyytämisen, anteeksiantamisen ja sovinnon tekemisen, lupaan käydä tutustumassa.
Jos ei sellaista herätystä tule, pelkään että omatkin lapseni kuuluvat jo viimeiseen tai ainakin toiseksi viimeiseen sukupolveen.
Sellaisessa herätyksessä Jeesuksen tapa kohdata vihollisensa ja hänen opetuksensa vihollisen rakastamisesta tulee olemaan keskeisellä sijalla. Mitä syyllisyys oli Lutherin aikana vihollisuus on meidän aikana – pistin, joka pakottaa meidät etsimään Jumalaa. Mitä enemmän olemme tiedostaneet hyvien ihmissuhteiden merkityksen ja mitä enemmän olemme oppineet niiltä odottamaan, sitä polttavammaksi ongelmaksi

vihollisuus on tullut. Selkeämmin tiedostettujen tarpeiden myötä on ilmestynyt myös selkeämmin tiedostettuja tarpeiden turhauttajia – kiusallisen läheisiä vihollisia. Vihollisen rakastaminen ei ole enää vain yksityinen ongelma. Se on koko ihmiskunnan välitön ja akuutti kohtalokysymys. Jos emme löydä Jumalaa, joka antaa aurinkonsa paistaa niin hyville kuin pahoillekin, auringonpaisteiset päivämme ovat kohta lopullisesti ohi.
Jeesuksen opetus ja esimerkki vihollisen rakastamisesta näyttää auttamattoman idealistiselta ja epäkäytännölliseltä. Miten se muka ottaa huomioon sorrettujen ihmisryhmien ja kansojen oikeuden puolustaa itseään, vaikka väkivalloin? Olen tietoinen monista yksityisistä ja kollektiivisista tilanteista, joihin en itse pysty kuvittelemaan minkänlaista vaihtoehtoa alistumisen tai väkivallan tilalle. Voin helposti kuvitella itseni tilanteisiin, jossa väkivallattomat vitsit ovat kaukana ja antautuminen merkitsee mielenterveyden romuttumista tai kuolemaa eikä mikään rakkauden muoto tunnu muuttavan yhtään mitään. Tietenkin toivon etten itse joudu tilanteeseen, jossa rakkaudestani ei ole mitään apua kenellekään, eikä siitä ole itsellenikään mitään muuta kuin haittaa.
Jäljelle jää vain täysin "hyödytön" kysymys:
"Kuolenko vihattuna ja vihaavana vai kuolenko uskoen siihen, että olen olosuhteistani huolimatta rakastettu ja voin kaikesta huolimatta itsekin rakastaa."
Toivon, että silloin saan armon pitää kiinni täysin "turhastakin" rakkaudesta loppuun asti.
Jeesuksen yksinkertainen ja selittelemätön perustelu vihollisen rakastamiselle on: Rakastakaa vihollisianne, *koska Jumala rakastaa heitä.* Jo Vanhan Testamentin profeetat vihjailivat Jumalasta, joka rakastaa jopa Israelin vihollisia, mutta sanoma ei koskaan tullut kovin suosituksi juutalaisten vallanpitäjien keskuudessa. Ei sitä ole otettu kovin vakavasti myöskään kristillisyyden parituhatvuotisessa historiassa. Ikivanhat vihollismääritelmät ja usko Jumalaan, joka on "meidän puolellamme" innostaa epäpyhiin sotiin, lahkojen välisiin taisteluihin, naapuririitoihin ja perheheiden sisällissotiin vielä tänäänkin.
Vihollista ja minua ei yhdistä vain se, että Jumala rakastaa meitä molempia. Meitä yhdistää myös yhteinen pahuus. Niin mielellään kuin määrittelemmekin itsemme ja moraaliset ominaisuutemme vihollistemme vastakohdiksi, todellisuus ei ole niin yksinkertainen. *Hyvät pahat ja rumat,* toimii kyllä näyttämöllä mutta elämässä roolijako ei mene näin tasan. Jokaisessa päähenkilössä on hyvyyttä, pahuutta ja rumuutta. Jos Jumala antaisi aurinkonsa paistaa vain täysin hyville, koko maapallolla olisi ikuinen kaamos.

Entä jos kuitenkin..?

Mikään ihme ei ole niin suuri ja konkreettinen, kuin se hetki jolloin saamme armon luopua katkerasta vihastamme ja rentoutua jumalallisen armon sylissä. Mikään ihme ei myöskään ole niin välttämätön sekä henkilökohtaisen kasvuprosessimme kannalta että koko maailmanrauhan tähden.
Päivittäin kuulemme populaaripsykologisen evankeliumin, jonka mukaan tärkeintä on olla "sovinnossa itsensä kanssa." Kuulostaa kauniilta, mutta se ei riitä, enkä ymmärrä

miten se voi olla edes mahdollista, jos ei etsi mahdottomalta tuntuvaa sovintoa myös vihollisensa kanssa.
Jos löydämme mahdollisuuden rakastaa vihollisiamme annamme myös hänelle mahdollisuuden tulla takaisin omaan ihmisyyteensä. Kun lakkaamme jakamasta maailmamme *meihin* ja *heihin*, (tai pelkkään minuun ja heihin) avaudumme näkemään, että hänessäkin tai heissäkin on jotakin alkuperäistä ja totuudentajuista, johon voi vedota. Jos vihollisesi voi perustellusti uskoa, *että et enää etsi mahdollisuutta vain tuhota tai nöyryyttää häntä*, ovi voi aueta yhteiselle asioiden uudelleenarvioinnille. Jos muutoksen ihme on mahdollinen sinussa, niin vihollisesikin voivat oikeasti muuttua, ja vaikka eivät heti muuttuisikaan voit silti olla sulkematta ovea sille mahdollisuudelle.
Jeesuksen ehdottama väkivallaton kolmas tie pyrkii aina vetoamaan vihollisen piilevään totuudentajuun, sensijaan että väkivaltaisessa hengessä yrittäisi alistaa häntä minun totuuskaavani alle. Miksi yrittäisimme kaivaa esille vihollistemme pahimpia ominaisuuksia sensijaan että vetoaisimme heidän parhaimpiin puoliinsa? Voimme auttaa heitä ojentautumaan kohti valoa olemalla avoimia heille. Paradoksaalista kyllä, valoon houkutteleva avoimuus merkitsee sitä, että olet hänelle rehellinen myös oman pimeytesi suhteen.
Vihollisen puolesta rukoileminen on koko mahdottomuuden viemistä Jumalan eteen. Tarvitsemme itseämme suuremman rakastajan apua. Jos olemme oikein oivaltaneet vihollisen merkityksen, suljemme myös itsemme jokaiseen esirukoukseen vihollisen puolesta. Rukous on sotarintaman kenttäsairaala, jossa vammamme tulee nopeasti tunnistetuksi ja parantumisemme alkaa.
Se, että ei ole ihmisten maailmassa tullut rakastetuksi on huonoa onnea. Se, että ei rakasta on traaginen onnettomuus.
Jeesus puhui sekä huono-onnisille että niille jotka olivat osavastuussa onnettomuudestaan. Molemmat tarvitsevat samaa armoa kohdatakseen rakkaudella sekä sisäisen että ulkoisen vihollisensa.
Täytyy myöntää, että vihollisen rakastamisesta on suht’ helppo kirjoittaa ystäville – sinulle. Mutta tämän kirjeen kirjoittamisen aikana olen päättänyt, etten enää lykkää muutaman, paljon vaikeamman, kirjeen kirjoittamista. Kun tapaamme saat kysyä, olenko pysynyt päätöksessäni.
Toivomme sinulle lämmintä ja rakastavaa kevättä. Tervetuloa käymään täälläkin.

Hänen palveluksessaan: ***Daniel***